

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding wo-onderzoeksmaster Kunst- & cultuurwetenschappen (research) van de Universiteit Leiden

datum	Gegevens	
30 april 2015	Naam instelling	: Universiteit Leiden
onderwerp	Naam opleiding	: wo-master Kunst- & cultuurwetenschappen (research) (120 ECTS)
Definitief besluit	Datum aanvraag	: 28 augustus 2014
accreditatie	Variant opleiding	: voltijd
wo-onderzoeksmaster	Locatie opleiding	: Leiden
Kunst- & cultuurwetenschappen (research) van de	Datum hoorzitting	: 17 november 2014
Universiteit Leiden	Datum KNAW-advies	: 13 februari 2015
(003273)	Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 2 juli 2013
Uw kenmerk	Beoordelingskader	
2014/33250	Beoordelingskader beperkte opleidingsbeoordeling onderzoeksmasters van 22 november 2011.	
ons kenmerk		
NVAO/20151300/ND		
Bijlage(n)		
2	Bevindingen	
	De NVAO stelt vast dat in het KNAW-advies deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de commissie de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.	

Advies van de KNAW-commissie

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden biedt negen onderzoeksmasteropleidingen aan. De opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) richt zich op alle vormen, media en disciplines binnen de visuele kunsten en architectuur. Zwaartepunten zijn *world art studies*, kunstnijverheid en design, de geschiedenis en theorie van de Europese beeldende kunst en architectuur van 1400 tot 1800, en *museum studies*.

De commissie stelt vast dat de eindtermen van alle gevisiteerde onderzoeksmasters opgebouwd zijn volgens het stramien van de Dublin descriptoren. Voor de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) gaat het in totaal om 23 eindtermen die beogen de kennis, het begrip en de vaardigheden van studenten te verbreden en te verdiepen op het gebied van Kunst- & cultuurwetenschappen, en hen te trainen in wetenschappelijke methodes. De commissie constateert bovendien dat in de eindtermen niet alleen aandacht

Pagina 2 van 9 wordt besteed aan disciplinaire wetenschappelijke oriëntatie, maar dat ook het domeinspecifieke karakter en de interdisciplinaire aspecten van de opleiding aan bod komen. Volgens eindterm I.4 tonen afgestudeerden *“a thorough knowledge and understanding of the interdisciplinary aspects of the programme, in relation to Literary Studies, History, Social Sciences and other related fields, as Arts and Culture is understood here as a broad, interdisciplinary, intermedial and intercultural field of inquiry into artistic and cultural practices.”*

Uit de benchmarking in de Kritische Reflectie blijkt dat de opleiding een aparte plaats inneemt binnen het werkveld Kunst- & cultuurwetenschappen. Door haar verwevenheid met de opleiding Letterkunde is het Leidse programma meer interdisciplinair van opzet en dekt het een breder disciplinair en chronologisch veld af dan de geciteerde opleidingen in binnen- en buitenland.

De commissie is van mening dat de doelstelling van de opleiding helder is en tegemoet komt aan wat van een onderzoeksmasteropleiding verwacht mag worden. De beoogde eindkwalificaties dekken bovendien het masterniveau adequaat af en voldoen aan de eisen van vakgenoten en het beroepenveld voor een opleiding binnen dit domein. Vanuit internationaal perspectief zijn de eindtermen volgens de commissie voldoende actueel. Tenslotte acht de commissie de doelstellingen toereikend om een promotietraject te kunnen starten en te volbrengen. De commissie stelt wel vast - en geeft als aandachtspunt mee - dat de eindtermen van de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) onvoldoende refereren aan niet-academische functies en vaardigheden op de onderzoekgerelateerde arbeidsmarkt buiten het academische werkveld.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties, als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Programma

Het onderzoeksmasterprogramma Kunst- & cultuurwetenschappen (research) (120 EC) bestaat uit vier semesters en gaat tweemaal per jaar van start. De opleiding biedt een geïntegreerd programma aan samen met de onderzoeksmaster Letterkunde. Het programma bevat een theoretisch-methodologische leerlijn (35 EC) die onderzoeksvaardigheden aanleert, een inhoudelijke leerlijn (60 EC) gericht op specialisatie binnen Kunst- & cultuurwetenschappen, en een afsluitende scriptie (25 EC). Een aanzienlijk deel van het programma bestaat uit onderwijs dat specifiek voor de onderzoeksmaster is ontwikkeld; zulke cursussen worden altijd door twee docenten afkomstig uit Letterkunde, Media Studies of Kunst- & cultuurwetenschappen gegeven. De studenten appreciëren deze aanpak.

Als voorbereiding op en ter ondersteuning van de scriptie volgen de onderzoeksmasterstudenten het verplichte thesis seminar (10 EC). Het seminar dient enerzijds als voorbereiding op de scriptie, maar kan ook als basis dienen van een voorstel voor een promotieonderzoek. Bovendien worden tijdens intensieve één-op-één-gesprekken met de supervisor de voortgang en kwaliteit van ingeleverde onderdelen van de scriptie besproken.

Pagina 3 van 9 In het derde semester is er ruimte voor een studieverblijf in het buitenland of een onderzoeksstage in Nederland, Europa of de Verenigde Staten. Hiervoor is financiële steun mogelijk op facultair niveau en via het Leiden University Fund. De docenten betreuen dat relatief weinig studenten kiezen voor een buitenlandverblijf. Voor vele (Nederlandse) studenten is de financiële drempel naar verluidt te hoog. De commissie geeft de opleiding, de faculteit en de instelling ter overweging om meer werk te maken van de logistieke en financiële ondersteuning voor een stage en/of buitenlandverblijf wanneer die een extra troef of een noodzaak vormen voor het programma van individuele studenten.

De commissie is van mening dat de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) over een sterk programma beschikt. Die sterkte spreekt uit de opbouw van het curriculum aan de hand van duidelijke leerlijnen en uit de verwevenheid met de opleiding Letterkunde: in feite gaat het om een gemeenschappelijk programma dat door beide opleidingen samen wordt ontwikkeld en aangeboden. Volgens de commissie beschikt de opleiding over een duidelijke focus en een welomlijnd onderzoeksgebied. Ze stelt bovendien vast dat studenten tevreden zijn over de kwaliteit van de cursussen, de interdisciplinaire aanpak van de opleiding en de keuzemogelijkheden om een curriculum samen te stellen dat aan de eigen wensen voor specialisatie tegemoet komt. De commissie is van oordeel dat de combinatie van gemeenschappelijke methodologische vakken met individuele specialisatietrajecten leidt tot een coherent programma; op het niveau van de individuele student wordt die coherentie bovendien geborgd door de examencommissie, die de individuele studieprogramma's goedkeurt.

Gezien de beperkte mogelijkheden voor voortzetting van de loopbaan in een promotietraject acht de commissie het geboden dat de opleiding de voorbereiding op een onderzoekgerelateerde niet-academische loopbaan gericht in het programma vormgeeft. Het contact met alumni kan volgens de commissie versterkt worden zodat ook zij een perspectief op dergelijke niet-academische loopbanen kunnen bieden.

Docenten en onderzoeksomgeving

Alle docenten van de opleiding zijn aangesteld in het Leiden University Centre for Arts in Society. Karakteristiek voor het LUCAS-onderzoek is de geïntegreerde benadering waarbij letterkundigen, kunsthistorici en onderzoekers van Letterkunde en film-, fotografie- en mediastudies in chronologische clusters werken aan gemeenschappelijke thema's. Uit de bestudeerde CV's blijkt volgens de commissie dat de docenten Kunst- & cultuurwetenschappen over een gedegen disciplinaire onderwijs- en onderzoeksexpertise beschikken. Het onderzoeksveld is bovendien adequaat uitgebouwd; dit komt volgens de commissie de samenhang ten goede tussen het onderwijs van de docenten en het onderzoek binnen LUCAS. De docent-studentratio voor de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) bedraagt 1:8. De studenten zijn over het geheel genomen tevreden over de kwaliteit van de docenten: zij vinden hun inhoudelijke expertise excellent maar geven tegelijk ook aan dat de didactische kwaliteiten van sommige docenten voor verbetering vatbaar zijn.

Het instituut en haar drie onderzoeksprogramma's zijn gevisiteerd in 2012. In het visitatierapport scoort de kwaliteit van de onderzoeksgroep 'Modern and Contemporary Studies' 3,5 op 5. Dit oordeel slaat volgens de opleiding niet op de kwaliteit van de staf, maar wel op de beperkte inhoudelijke samenhang van het onderzoek binnen het cluster. Als reactie hierop streeft LUCAS dan ook naar meer samenhang via interdisciplinaire of thematische assen en werkt het instituut aan een meer gemeenschappelijk

Pagina 4 van 9 onderzoeksagenda via gezamenlijke subsidieaanvragen. De commissie is van oordeel dat de interdisciplinaire verwevenheid van de onderzoeksmasters Kunst- & cultuurwetenschappen en Letterkunde een positieve bijdrage levert aan die samenhang.

Instream en rendement

Sinds 2007 zijn er jaarlijks tussen de 6 en 13 studenten ingestroomd voor de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research). Aspirant-studenten kunnen zich aanmelden indien zij beschikken over een bachelordiploma in kunstgeschiedenis of in een verwante discipline met substantiële aandacht voor geschiedenis en theorie van kunst en architectuur. De selectie gebeurt op basis van een uitgebreide online aanvraagprocedure, die ook motivatie- en aanbevelingsbrieven omvat, bewijs van adequate beheersing van het Engels en een overzicht van de behaalde resultaten tijdens de vooropleiding. De toelatingscommissie is verantwoordelijk voor de definitieve selectie. De commissie is van oordeel dat de selectieprocedure aan de maat is: jaarlijks stromen er niet alleen voldoende, maar ook sterke studenten in. De opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) slaagt er bovendien in heel wat buitenlanders aan te trekken: de resulterende *international classroom* komt volgens de commissie het globale karakter van de opleiding ten goede en versterkt de didactische mogelijkheden tijdens de lessen.

De studenten vormen met de collega's van Letterkunde één groep die voldoende groot is om zich als cohort te manifesteren. Volgens de studenten zijn de docenten bereikbaar en speelt de studietoelatingscommissie een belangrijke rol in de informatievoorziening. Bovendien krijgen studenten de kans om hun grieven over het programma zowel formeel als informeel te melden. De commissie heeft met instemming kennis genomen van de plannen van de opleidingscommissie om studenten in de toekomst op een aangepaste en meer individuele basis te bevragen naar hun ervaringen en wensen. De kleinschaligheid van de opleiding alsook de formele en informele afstemming tussen collega's en met de opleiding Letterkunde, zijn volgens de commissie een grote troef.

Het studierendement van de onderzoeksmaster Kunst- & cultuurwetenschappen (research) is laag. De research master wordt als aparte opleiding aangeboden sinds 2012. Rendementscijfers hebben betrekking op de 100 studenten van de research master Study of Art and Literature uit de jaren 2007-2011. Gemiddeld 40% van deze studenten rondde de opleiding af binnen de nominale duur van twee jaar, terwijl 66% hierin slaagde na drie jaar. Sommige studenten doen langer over de studie dan gepland omdat ze extra vakken en stages opnemen of uitgebreidere eindwerken maken in de hoop op een (betere) carrière na de studie. De opleiding beschouwt deze extra studietijd niet als problematisch, terwijl de commissie in de zwakke rendementscijfers een teken ziet van beperkte sturing door het management. Het moet voor studenten duidelijk zijn dat voor alle betrokkenen bij de opleiding de norm is dat studenten afstuderen in de nominale studieduur; verwacht kan worden dat daarvan een positief effect op het rendement zal uitgaan.

De commissie heeft voorbeelden van goede en minder goede praktijk gezien bij de ontwikkeling van cursusmateriaal en (scriptie)begeleiding. Heel wat goede praktijken zijn het resultaat van individuele initiatieven van bereidwillige docenten. Wanneer er binnen de opleiding of de faculteit afspraken gemaakt zijn rond deze goede praktijken, worden die echter niet altijd nageleefd omdat ze niet afdwingbaar zijn binnen de huidige structuren en procedures. De commissie raadt dan ook aan om de bestaande modellen van goede praktijk opleidingsbreed en zelfs faculteitsbreed ingang te doen vinden.

Pagina 5 van 9 Samenvattend is de commissie van mening dat de onderwijsleeromgeving van de onderzoeksmasteropleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) voldoende is uitgebouwd en dat enkele componenten zelfs het predicaat goed verdienen. Dit positieve oordeel laat onverlet dat de commissie enkele aanbevelingen heeft gedaan op punten die nog onvoldoende uit de verf komen of nadrukkelijk meer aandacht verdienen. Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 2: Onderwijsleeromgeving, als voldoende.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De Faculteit der Geesteswetenschappen beschikt sinds 2013 over een toetskader waarin alle afspraken ten aanzien van toetsbeleid zijn vastgelegd, zoals de constructie, afname, beoordeling, archivering en kwaliteitsborging van toetsen, en de deskundigheidsbevordering van docenten. De examencommissie is verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit van de toetsing. De opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) hanteert een systeem van toetsing en beoordeling waarmee vastgesteld kan worden of studenten de kennis en vaardigheden van een bepaald vak hebben verworven en daarmee voldoen aan de eindkwalificaties die eraan verbonden zijn. De keuze van de toetsvormen is gerelateerd aan de werkvormen en de leerdoelen van de cursus. Studenten gaven aan dat zij tijdig en adequaat geïnformeerd worden over toetsvormen en –criteria, maar dat zij niet altijd de beoordeling begrijpen en in die gevallen consistentie in beoordeling missen.

In de masterscriptie wordt verslag gedaan van originele onderzoeksresultaten die onder begeleiding maar met een hoge mate van zelfstandigheid zijn tot stand gekomen en die de basis vormen voor publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift. Voor de beoordeling van het eindniveau van de opleiding heeft de commissie vier scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. De commissie was het in alle gevallen eens dat de scripties van voldoende niveau waren en kon zich meestal ook vinden in het cijfer dat aan de werkstukken werd toegekend. De beoordelingsformulieren zijn goed maar worden niet altijd even uitvoerig ingevuld. De argumentatie voor het eindoordeel is daardoor niet altijd voldoende navolgbaar. De commissie vindt de scriptie van 25 EC verdedigbaar aangezien het thesis seminar van 10 EC thematisch en qua onderwerp in overeenstemming is met de scriptie.

De commissie stelt vast dat tot voor kort de toetsing binnen de gevisiteerde onderzoeksmasteropleidingen weinig systematisch was vormgegeven, maar oordeelt dat op dit ogenblik de verschillende opleidingen inclusief Kunst- & cultuurwetenschappen (research) aan een inhaalbeweging bezig zijn. Ook al liet de kleinschaligheid van de opleiding voldoende informele sturing toe, dan nog zijn de recente ontwikkelingen van het grootste belang om naar een helder en consistent toetssysteem te evolueren. Elementen die volgens de commissie binnen de nieuwe toetssystematiek nadrukkelijk meer aandacht vereisen, zijn een systematische kwalitatieve feedback op scripties en een borging van de kwaliteit van toetsbeoordelingen.

Volgens de Kritische Reflectie was het aanvankelijk de bedoeling om studenten op te leiden voor een promotietraject. Met het wegvallen van heel wat gefinancierde promotieplaatsen, is het programma nu vaak een opstap voor studenten naar functies op academisch niveau die een wetenschappelijke denkwijze en uitdrukkingsvaardigheid vereisen. De commissie stelt vast dat slechts een zeer beperkt aantal studenten (< 10%) erin slaagt door te stromen naar

Pagina 6 van 9 een betaalde promotieplaats in binnen- of buitenland, terwijl anderen weliswaar kandideren maar niet geselecteerd worden.

Op basis van de gegevens in de Kritische Reflectie constateert de commissie dat studenten in de meeste gevallen aansluiting vinden op de arbeidsmarkt buiten het academische werkveld. De commissie is wel van mening dat de opleiding de studenten betere begeleiding kan bieden met het oog op de vormgeving van de toekomstige onderzoekgerelateerde carrière, bijvoorbeeld door studenten in contact te brengen met alumni die dat traject hebben bewandeld, en met andere professionele en academische 'rolmodellen'. De aandacht voor de aansluiting / voorbereiding op de niet-academische onderzoekgerelateerde arbeidsmarkt vormt volgens de commissie een te verwerven leerdoel c.q. eindterm die op zijn beurt getoetst moet worden.

Samenvattend is de commissie van mening dat het gerealiseerde eindniveau van de opleiding Kunst- & cultuurwetenschappen (research) aan de maat is, maar dat het toetsysteem meer aandacht verdient aangezien het op onderdelen nog in de kinderschoenen staat.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties, als voldoende.

Advies

De commissie is op basis van het aanvraagdossier, de bestudeerde scripties, de antwoorden op de door haar gestelde vragen en de hoorzitting, positief over de aanvraag.

De beoogde eindkwalificaties (standaard 1) en de onderwijsleeromgeving (standaard 2) heeft de commissie als voldoende beoordeeld, evenals de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 3).

Concluderend is de commissie van oordeel dat de onderzoeksmasteropleiding wo-master Kunst- & cultuurwetenschappen (research) voldoet aan de door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie gestelde eisen aan onderzoeksmasters, zoals neergelegd in het 'Beoordelingskader onderzoeksmasters' van 22 november 2011.

De commissie kwalificeert de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie.

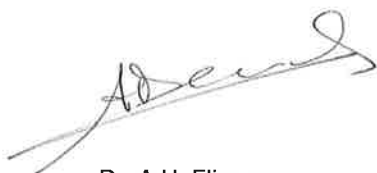
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Leiden te Leiden in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 16 maart 2015 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-master Kunst- & cultuurwetenschappen (research) (120 ECTS; variant: voltijd; locatie: Leiden) van de Universiteit Leiden te Leiden. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 april 2015 en is van kracht tot en met 29 april 2021.

Den Haag, 30 april 2015

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Ann Demeulemeester
Vicevoorzitter

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het KNAW-Commissie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	<i>voltijd</i> V
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	V
Eindoordeel		V

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

- Prof. dr. M.J.B. Stokhof (voorzitter), hoogleraar Taalfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam;
- prof. dr. M.B.H. Everaert (vice-voorzitter), hoogleraar Taalwetenschap aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. I. Bertels, docent Architectuurgeschiedenis en Monumentenzorg aan de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J.W. Bertens (adviserend lid), hoogleraar Intellectuele en Literaire Geschiedenis van de Twintigste Eeuw aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. R.B. ter Haar Romeny (adviserend lid), hoogleraar Oude Geschiedenis van het Middellandse Zeegebied en het Midden Oosten aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- P. Sperber MSc (student-lid), promovendus Filosofie aan de Universiteit Utrecht;
- J.W. Hengstmengel MA, MSc (student-lid), PhD-student Wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Vanwege zijn betrokkenheid bij de Universiteit Leiden heeft prof. ter Haar Romeny niet deelgenomen aan de behandeling van de aanvraag. De leden Bertels en Sperber hebben niet deelgenomen aan de hoorzitting maar zijn wel betrokken geweest bij de behandeling van de aanvraag en de totstandkoming van het advies.

Het panel werd ondersteund door M. Delmartino, MA, secretaris (gecertificeerd).